TIETOSUOJAVALTUUTETUN TOIMISTO

Tietosuojavaltuutetun toimiston toimintakertomukset 2019 ja 2020

Tietosuojavaltuutetun toimisto

- Tietosuojavaltuutetun toimisto turvaa ihmisten oikeuksia ja vapauksia henkilötietojen käsittelyssä
- Tietosuojavaltuutettuna toimi Reijo Aarnio lokakuun 2020 loppuun saakka
- Kansallisen tietosuojalain tultua voimaan 2019 toimistoon nimitettiin apulaistietosuojavaltuutetuiksi Anu Talus ja Jari Råman.
- Anu Talus aloitti tietosuojavaltuutetun tehtävässä marraskuun 2020 alussa.
- Haku toisen apulaistietosuojavaltuutetun tehtävään käynnistettiin syksyllä 2020: virkaan nimitetty Heljä-Tuulia Pihamaa aloitti tehtävässään maaliskuussa 2021.

Tavoitteemme 2019-2022

- Edistämme oikeutta yksityisyydensuojaan ja kansalaisten luottamusta henkilötietojen käsittelyn avoimuuteen digitalisoituvassa yhteiskunnassa.
- Jalkautamme tietosuojauudistuksen tavoitteet ja vaikutukset onnistuneesti kansalliseen lainsäädäntöön ja viranomaistoimintaan.
- Vaikutamme ennaltaehkäisevästi henkilötietojen käsittelyyn liittyviin loukkauksiin.
- Edistämme kansalaisten, rekisterinpitäjien ja tietojen käsittelijöiden tietoisuutta tietosuojaan liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista.
- Edistämme EU:n digitaalisten sisämarkkinoiden syntymistä

Organisaatio

- Toimiston organisaatiorakenne uudistettiin vuonna 2019
- Kolme asiakaspalveluryhmää
- Lisäksi muodostettiin kehittämisryhmiä, jotka koordinoivat eri aihealueisiin liittyviä käytäntöjä

Asiakaspalveluryhmä 1

- Pääsääntöisesti yksityiseen sektoriin liittyvät ja rajat ylittävät (kansainväliset) asiat
- Esim. kaupan ala, liikenne, tele, posti, suoramarkkinointi, rahoitus- ja vakuutusala, some

Asiakaspalveluryhmä 2

- Pääsääntöisesti julkiseen sektoriin liittyvät ja kansallisesti käsiteltävät asiat
- Esim. terveydenhuolto, sosiaalihuolto, opetus, tieteellinen tutkimus, kunnat ja valtionhallinto

Asiakaspalveluryhmä 3

- Rikosasioiden tietosuojalain mukaiset toimivaltaiset viranomaiset
- Esim. poliisi, rajavalvonta, maahanmuutto, syyttäjä- ja tuomioistuinlaitokset, puolustusvoimat

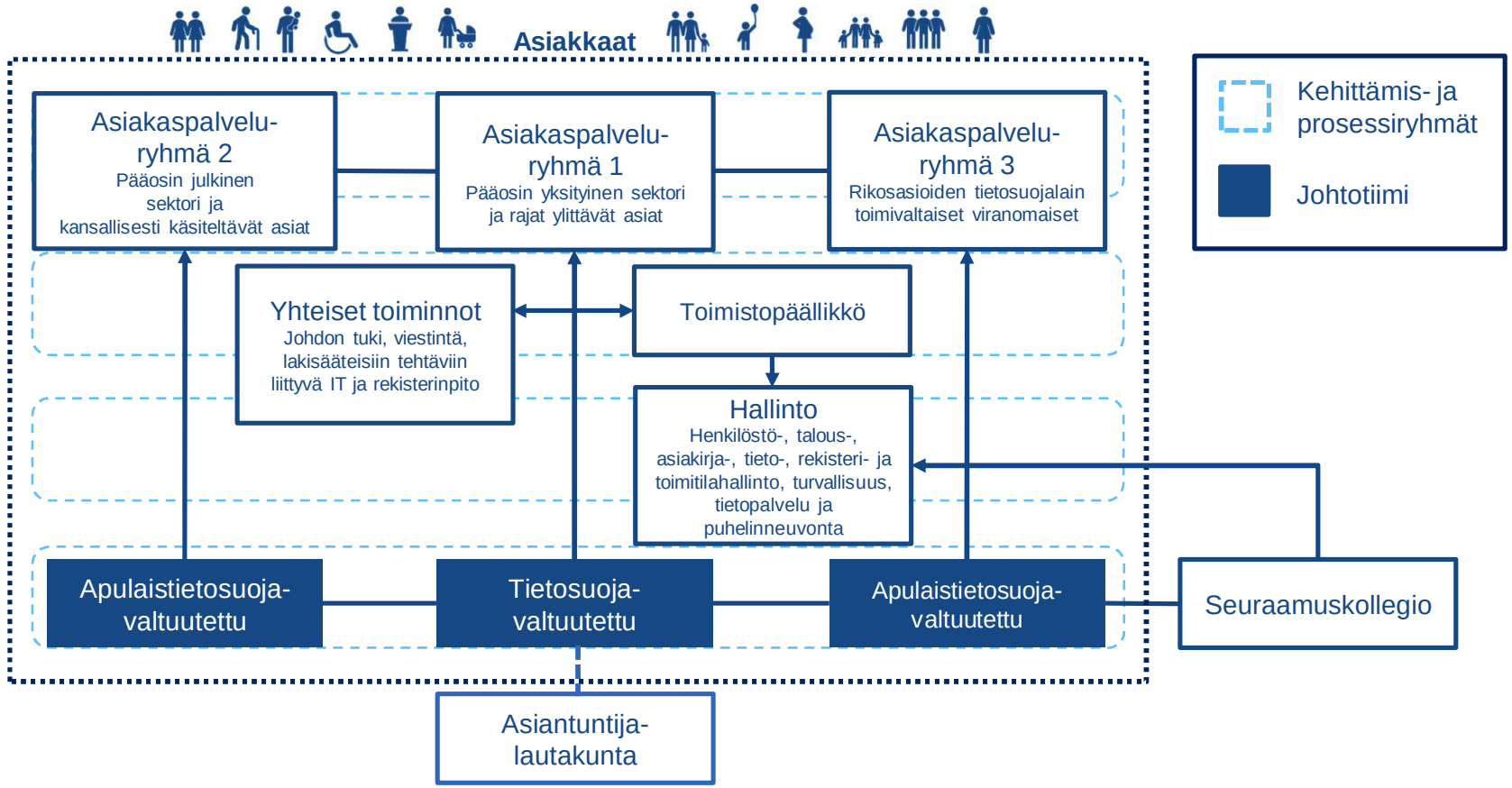

TIETOSUOJAVALTUUTETUN TOIMISTO

Kehittämisryhmät

Vaikutustenarviointi

Rekisteröidyn oikeudet ja kantelut

Tietosuojavastaavat

Rajatylittävät asiat

Tarkastukset

Tietoturva-loukkaukset

Sertifikaatit ja sertifiointielinten akkreditointi

Ulkomaille siirrot

Käytännesäännöt ja valvontaelinten akkreditointi

Korjaavat toimivaltuudet ja seuraamusmaksut

Henkilöstö ja talous

Henkilöstöresurssit	2018	2019	2020
Henkilöstömäärä vuoden lopussa	26	31	46
Henkilötyövuodet	23	27,4	40,6

- Henkilöstömäärän kasvu vaikutti myös tilantarpeeseen
- Toimisto muutti Sörnäisten Lintulahteen keväällä 2020
- Koronapandemian vuoksi vuonna 2020 siirryttiin etätyöhön ja otettiin käyttöön digitaalisia työskentelytapoja
- Henkilöstön kokoonpanossa näkyy vuoden 2020 alussa käynnistynyt ruuhkanpurkuprojekti

Korjaavat toimivaltuudet käyttöön

- Tietosuoja-asetuksen myötä tietosuojavaltuutetun toimistolla on mahdollisuus käyttää eriasteisia korjaavia toimivaltuuksia (mm. määräykset, huomautukset ja seuraamusmaksut).
- Vuonna 2019 toimivaltuuksia käytettiin ensimmäisen kerran.
- Tietosuojavaltuutetun toimistoon perustettiin syyskuussa 2019 hallinnollisista sakoista päättävä elin, seuraamuskollegio. Kollegion tehtävänä on hallinnollisten seuraamusmaksujen määrääminen vakavista tietosuojarikkomuksista.
- Seuraamuskollegion muodostavat tietosuojavaltuutettu ja kaksi apulaistietosuojavaltuutettua.
- Seuraamuskollegio määräsi ensimmäiset hallinnolliset seuraamusmaksut vuonna 2020. Seuraamusmaksut määrättiin yhteensä viidelle yritykselle.

Seuraamuskollegion päätökset 2020

Henkilötietojen käsittelyn läpinäkyvyys ja rekisteröidylle toimitettavat tiedot
Seuraamuskollegio määräsi Posti Oy:lle 100 000 euron suuruisen seuraamusmaksun.

Työntekijöiden sijaintitietojen käsittely ja vaikutustenarviointi
Seuraamuskollegio määräsi Kymen Vesi Oy:lle 16 000 euron suuruisen seuraamusmaksun.

Työnhakijoiden henkilötietojen kerääminen tarpeettomasti
Seuraamuskollegio määräsi yritykselle 12 500 euron suuruisen seuraamusmaksun.

Apulaistietosuojavaltuutetun ja seuraamuskollegion päätökset henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuudesta
Seuraamuskollegio määräsi Taksi Helsingille 72 000 euron suuruisen seuraamusmaksun

Seuraamuskollegion päätös sähköisestä suoramarkkinoinnista ja rekisteröidyn yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisista oikeuksista Finlexissä
Seuraamuskollegio määräsi yritykselle 7000 euron suuruisen seuraamusmaksun.

Kaikki päätökset eivät ole lainvoimaisia. Tietosuojavaltuutetun toimisto nimeää seuraamusmaksun saaneen organisaation viestinnässään silloin, kun asia arvioidaan yleisesti merkittäväksi tai organisaatio voitaisiin sekoittaa toiseen toimijaan.

Asiantuntijalautakunta

- Syksyllä 2020 nimitettiin ensimmäistä kertaa tietosuojavaltuutetun toimiston asiantuntijalautakunta toimikaudeksi 1.10.2020–30.9.2023.

  - Puheenjohtaja: apulaisprofessori Riikka Koulu
  - Puheenjohtajan varajäsen: dosentti, asianajaja Tobias Bräutigam
  - Varapuheenjohtaja: lainsäädäntöneuvos Tanja Jaatinen
  - Varapuheenjohtajan varajäsen: lainsäädäntöneuvos, yksikön päällikkö Sami Kivivasara
  - Jäsen: ryhmäpäällikkö Riikka Rosendahl
  - Henkilökohtainen varajäsen: diplomi-insinööri Antti Poikola
  - Jäsen: pääsihteeri, johtava asiantuntija Kimmo Rousku
  - Henkilökohtainen varajäsen tietosuojapäällikkö, tietosuojavastaava Leila Hanhela-Lappeteläinen (virkavapaalla Traficomista ja määräaikaisesti DVV:ssä 15.4.2021–31.12.2022)
  - Jäsen: johtaja Tommi Toivola
  - Henkilökohtainen varajäsen: asianajaja, osakas Eija Warma-Lehtinen

Vireille tulleet ja käsitellyt asiat tietosuojavaltuutetun toimistossa 2018-2020

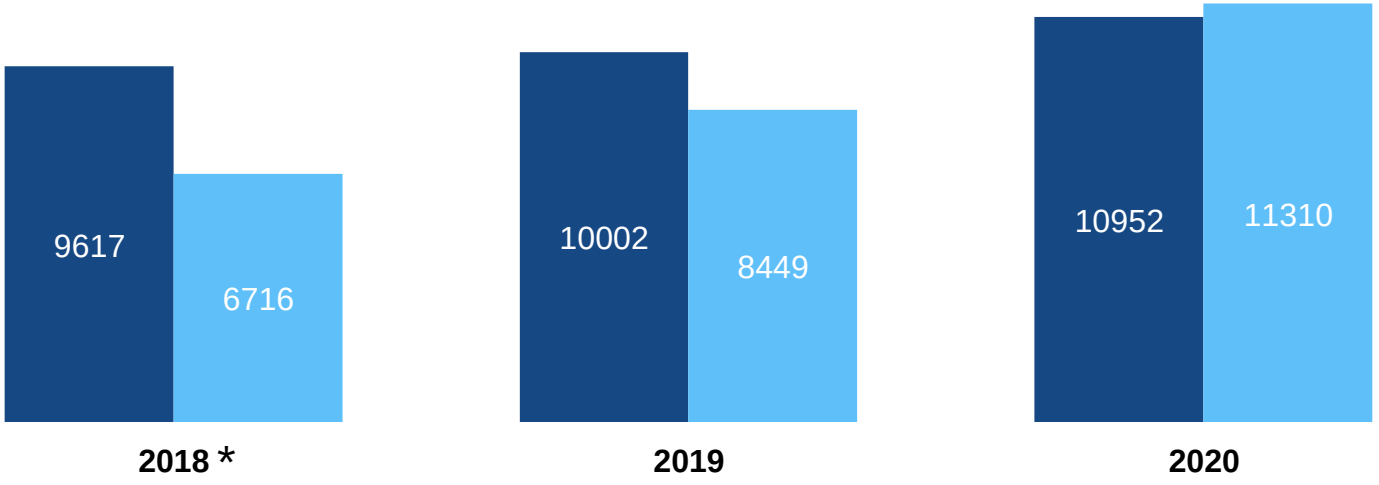

* EU:n yleinen tietosuoja-asetus astui voimaan 25.5.2018

Ruuhkanpurku 2020-2021

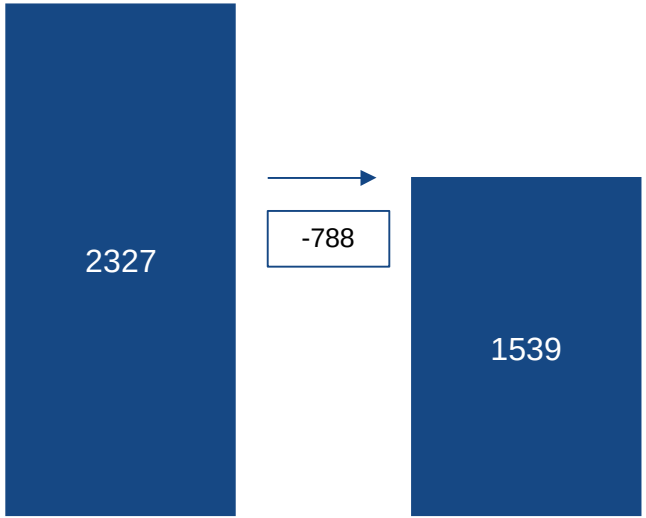

- Tavoitteena purkaa vuosina 2014-2018 vireille tulleiden ratkaisemattomien asioiden sumaa
- Vuonna 2020 käsitellyt yli 2 vuotta vanhat asiat ovat tulleet vireille ennen vuotta 2018
- Ruuhkanpurkuprojekti jatkuu

Henkilötietojen tietoturvaloukkaukset

- Henkilötietojen tietoturvaloukkausilmoitukset suurin yksittäinen asiaryhmä tietosuojavaltuutetun toimistossa.
- Vuosina 2019 ja 2020 tietoturvaloukkausilmoitusten osuus vireille tulleista asioista oli n. 39 prosenttia.
- Suurin osa ilmoituksista koskee terveydenhuollon toimialaa
- Vuoden 2020 merkittävin tietoturvaloukkaustapaus oli Psykoterapiakeskus Vastaamoon kohdistunut tietomurto.

Vireille tulleet tietoturvaloukkaukset tietosuojavaltuutetun toimistossa

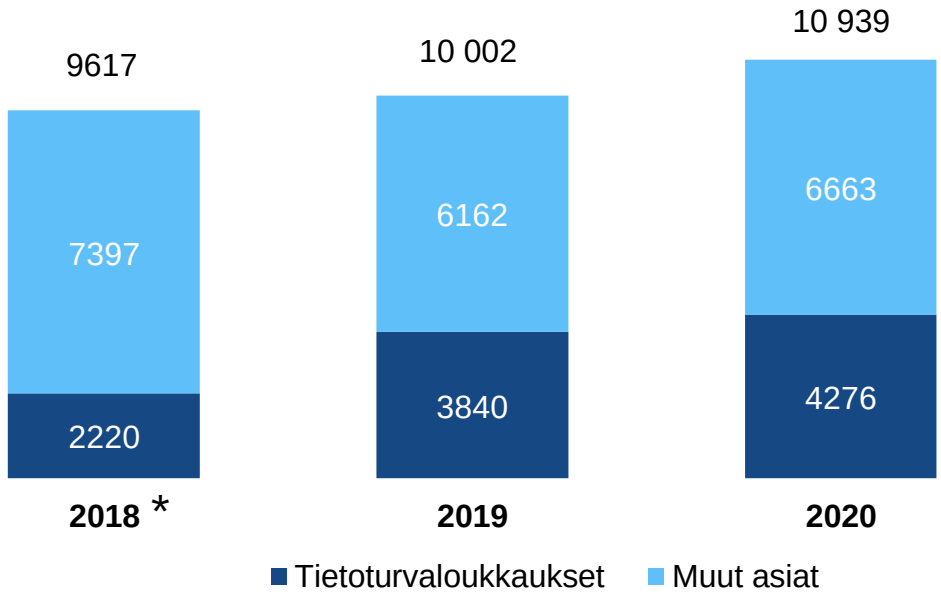

* Organisaatioilla ilmoitusvelvollisuus 25.5.2018 alkaen

TIETOSUOJAVALTUUTETUN TOIMISTO

Euroopan tietosuojaneuvosto (EDPB)

- Kansainvälisen yhteistyön merkitys kasvanut
- Tietosuojavaltuutettu edustaa Suomea Euroopan tietosuojaneuvostossa (EDPB)
- EDPB vastaa tietosuojalainsäädännön yhdenmukaisesta soveltamisesta EU:ssa
- Monissa suhteissa kansallisia viranomaisia ylempi taho
  - Esim. kiistanratkaisumenettely: antaa oikeudellisesti sitovia päätöksiä asioihin, joista kansallisilla viranomaisilla on eriävät näkemykset
- Keskeinen osa kansainvälistä yhteistyötä on osallistuminen EDPB:n alatyöryhmätyöhön

EDPB:n alatyöryhmät (Expert Subgroups)

- Compliance, e-Government and Health
- Cooperation
- Enforcement
- Financial Matters
- Fining
- International Transfers
- IT Users
- Key Provisions
- Social Media
- Technology
- Border, Travel and Law Enforcement
- Strategic Advisory

+ Taskforce -ryhmät (esim. kanteluiden yhdenmukaiseen käsittelyyn liittyvä yhteistyö).

Rajatylittävät asiat

- Kun henkilötietojen käsittely on rajat ylittävää, Euroopan valvontaviranomaiset valvovat henkilötietojen käsittelyä yhteistyössä.
- Vuonna 2019 vireille tulleista rajatylittävistä asioista tietosuojavaltuutetun toimisto määritettiin johtavaksi valvontaviranomaiseksi kahdessa asiassa ja osallistuvaksi valvontaviranomaiseksi noin 107 asiassa.
- Vuonna 2020 tietosuojavaltuutetun toimisto määritettiin johtavaksi valvontaviranomaiseksi 7 asiassa ja osallistuvaksi valvontaviranomaiseksi noin 230 asiassa.
- Vuonna 2020 valvontaviranomaisten yhteistyömekanismissa käsiteltäviä rajatylittäviä asioita alkoi tulla vireille yhä enemmän.
- Marraskuussa 2020 tietosuojaneuvosto hyväksyi ensimmäisen sitovan kiistanratkaisupäätöksensä rajatylittävässä yhteistyössä käsitellyssä asiassa.

Toimiston rooli rajatylittävää asiaa koskevassa yhteistyömenettelyssä

Tietosuojavaltuutetun toimisto voi olla

- Johtava valvontaviranomainen (rekisterinpitäjän päätoimipaikka tai ainoa toimipaikka on Suomessa)
- Osallistuva valvontaviranomainen sillä perusteella, että rekisterinpitäjä on sijoittautunut Suomeen
- Osallistuva valvontaviranomainen sillä perusteella, että **käsittely vaikuttaa merkittävästi Suomessa asuviin rekisteröityihin**
  - FB, Google, Whatsapp jne.
- Osallistuva valvontaviranomainen sillä perusteella, että TSV on vastaanottanut kantelun
- Ei roolia

Sisäisen turvallisuuden viranomaiset ja tarkastustoiminta

- Rikosasioiden tietosuojalaki tuli voimaan vuoden 2019 alussa. Se sääntelee sisäisen turvallisuuden viranomaisten henkilötietojen käsittelyä yleislakina.

- Tietosuojavaltuutetun toimisto tehosti vuonna 2020 suunnitelmallista sisäisen turvallisuuden viranomaisiin kohdistunutta tarkastustoimintaansa. Vuotta 2020 varten valmisteltiin ensimmäistä kertaa tarkastussuunnitelma sisäisen turvallisuuden viranomaisia koskien.

- Apulaistietosuojavaltuutettu teki vuonna 2020 11 sisäisen turvallisuuden viranomaisiin kohdistunutta tarkastusta.

Valvontaa ja yhteistyötä 2019

- Tietosuojavaltuutettu määräsi luottolaitosyhtiön korjaamaan toimintansa puutteita, jotka liittyivät mm. automaattiseen päätöksentekoon luottokelpoisuuden arvioinnissa, tarkastusoikeuteen ja rekisteröidyn informointiin
- Tietosuojavaltuutettu ja kuluttaja-asiamies tekivät yhteistyötä lainvastaisten robottipuheluiden lopettamiseksi
- Finnkinolle huomautus ja määräys muuttaa virheelliset toimintatavat mm. asiakkaiden tietosuojaoikeuksien toteuttamisessa ja sähköisen suoramarkkinoinnin lähettämisessä
- Tietosuojavaltuutettu ja tiedusteluvalvontavaltuutettu sopivat keskinäisestä yhteistyöstä

Valvontaa ja yhteistyötä 2020

- Pankille annettiin huomautus puutteellisesta tiedotuksesta tietoturvaloukkauksen kohteeksi joutuneille
- Yritys määrättiin ilmoittamaan asiakkailleen puheluiden tallentamisesta ennen nauhoittamisen aloittamista
- Korkein hallinto-oikeus päätti tietosuojavaltuutetun lausunnon mukaisesti, että Verohallinnon pyyntö saada listaus kaikista pankin asiakkaista ei ollut lainmukainen
- Apulaistietosuojavaltuutettu määräsi Googlen poistamaan hakutuloksia
- Yritys määrättiin muuttamaan tapaa, jolla se pyytää suostumusta evästeiden käyttöön
- Apulaistietosuojavaltuutettu otti kantaa henkilötunnuksen käyttötapoihin
- Tietosuojavaltuutetun toimisto määräsi Vastaamon ilmoittamaan henkilökohtaisesti tietoturvaloukkauksesta kohteeksi joutuneille henkilöille ja aloitti selvityksen Vastaamon toiminnasta. Selvitystoimenpiteitä koordinoitiin yhteistyössä KRP:n ja muiden viranomaisten kanssa.

Tukea rekisterinpitäjille ja tietosuojavastaaville

- Tietosuojavaltuutetun toimistolle ja TIEKE Tietoyhteiskunnan Kehittämiskeskus ry:lle myönnettiin EU-hankerahoitus helppokäyttöisen tietosuojatyökalun toteuttamiseksi pk-yrityksille. Hanke käynnistettiin vuonna 2020 ja se jatkuu vuoteen 2022 saakka.

- Vuonna 2019 painopisteenä tietosuojavastaaville kohdennetun tuen ja viestinnän kehittäminen: tietosuojavastaaville suunnattu uutiskirje lanseerattiin talvella 2019.

- Tietosuojavaltuutetun toimisto julkaisi tietopaketin yhdistyksille syksyllä 2019.

Koronavirus näkyi tietosuojakysymyksissä

- Pandemiasta ei erityistä piikkiä vireille tulleiden asioiden määrässä
- Koronavirukseen liittyvät kysymykset ovat näkyneet toiminnassa erityisesti sote-sektorilla
- Vuonna 2020 laadittu vastauksia usein kysyttyihin kysymyksiin verkkosivuilla koronaviruksesta ja tietosuojasta

Neuvonta ja koulutus

- Tietosuojavaltuutetun toimiston puhelinneuvonta antaa yleistä ohjausta ja neuvontaa tietosuojasta ja henkilötietojen käsittelystä
- Syksyllä 2019 avattiin oma neuvontanumero rekisterinpitäjille
- Toinen neuvontanumero palvelee yksityishenkilöitä
- Vuonna 2019 uudistettu neuvonnan aukioloaika havaittu toimivaksi
- Vuonna 2020 neuvonnassa korostuivat koronavirukseen liittyvät kysymykset ja Vastaamoon kohdistunut tietomurto
- Tietosuojavaltuutetun toimisto osallistuu myös tietosuoja-ammattilaisten kouluttamiseen
- Vuonna 2019 järjestettiin ensimmäistä kertaa Tietosuojapäivä-seminaari yhdessä Alma Talentin kanssa. Vuonna 2020 seminaari toteutettiin etänä pandemiatilanteen vuoksi.

Kiitos!

www.tietosuoja.fi

Twitter: @Tietosuoja_DPA